

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 54 · MATURA USTNA 2027–2028

FERDYDURKE · KONTEKST: ROZMOWA MISTRZA POLIKARPA ZE ŚMIERCIĄ

POJEDYNEK NA MINY

Pytanie jawne 54: „Groteskowy obraz świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: *Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią*.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Groteska wyolbrzymia zwyczajne relacje aż do absurdu, żeby odstąpić przemoc ukrytą w rolach, które ludzie sobie narzucają.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

Groteska w „*Ferdydurke*” wyolbrzymia zwyczajne relacje do absurdu, by odstąpić przemoc ukrytą w narzucanych ludziom rolach.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Gombrowicz i autor „*Rozmowy mistrza Polikarpa*” używają groteski, by zdzierać maski — społeczne i te przed śmiercią.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Nie mów „dziwne i śmieszne”. Pokaż mechanizm. Pimko cofa dorosłego do szkoły, Bładaczka wymusza reakcje, uczniowie walczą minami, Młodziakowie demonstrują nowoczesność. Przy każdej scenie zapytaj: jaka rola zostaje komuś narzucona i co odstania wyolbrzymienie? Wtedy groteska okaże się metodą poznawania świata, a nie żartem dla ozdoby.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Znajdź: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Rozpoznaj groteskę — Dlaczego groteska to coś więcej niż dowcip?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Łączy absurd, wyolbrzymienie i śmiech z niepokojem. Deformuje codzienność, aby odstąpić mechanizmy społeczne, które zwykle uznajemy za naturalne.

2. Józio i Pimko — Co ujawnia niedorzeczna sytuacja dorosłego umieszczonego w szkole?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Profesor nadaje trzydziestoletniemu Józiovi rolę dziecka. Groteska pokazuje, jak inni mogą narzucić człowiekowi „pupę”, czyli niedojrzałość i zależność.

3. Szkoła i dom Młodziaków — Jakie role obnażają lekcja Bładaczki, pojedynek na miny i prowokacja u Młodziaków?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Szkoła wymusza gotowy zachwyt i rywalizację o „gębę”, czyli obraz w cudzych oczach. Młodziakowie głoszą nowoczesną swobodę, ale ich zachowanie w chwili prowokacji pokazuje, że także odgrywają społeczną formę.

4. Kontekst — Po co połączyć makabrę i komizm w *Rozmowie mistrza Polikarpa ze Śmiercią*?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Odrażająca personifikacja Śmierci i przerażenie uczonego podważają jego pozorną wyższość oraz przypominają, że śmierć dotyczy wszystkich. U Gombrowicza podobne zderzenie komizmu i niepokoju obnaża narzucane role społeczne.

5. Pytanie komisji — Dlaczego Gombrowicz wybiera groteskę, a nie realizm?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Bo przesada pozwala zobaczyć to, czego nie widać na co dzień: sztuczność ról i form.

6. Pytanie komisji — Czy szkoła z „Ferdydurke” przypomina współczesną szkołę?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Refleksja nad uczeniem formułek: czy w twojej szkole są „Bładaczki” i „Gałkiewicz”?